

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 42.

Lýsingarprísur fyri þetta hefti: 30 øyr. á forsiðuni, 20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórti lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Leygardag hin 20. oktbr. 1934.

Kostar kr. 1,50 fjóðringsárið + Porto. Blaðið verður búið á posthúsinum, brævasvarstøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

8. árg.

Streymaskifti.

Kreppan - krisan - hevur alt meiri í hvørjum gjørt tí minna manninum greitt, at einasti vegur úr vanda er at reka afturhaldskreftirnar frá valdi og ræði sínum. Hetta hevur lopið kvøkk í teir stóru, ið nú lata seg í Hitlers klæði og við hansara lótum royna at niðurmána samgonguna í tí minni menta flokkinum.

Í hesum døgum gongur ein listi millum manna um at biðja kongin loysa tingið upp. Nøvnini á teim einstaka monnum, ið standa aftanfyrir henda lista, kenna vit ikki av listanum — undarligt at menn, ið vilja bera navn av manni bera seg undan at bera navn av teirra egna virki. Men allir menn eru greiðir yvir, hvørjir mennir eru. Av forspælinum — hin viðgítta fundurin í Sjótleikarhúsinum, tey ymsu huldumanna blóðini, ið hava gingið ímillum manna, ein stevnuskrá, ið bedýrar, at eingin stevnuskrá eigur at vera o. s. fr. — ívast eingin í, at menn vilja reisa eina Hitlerlærlu til verju fyri tær serligu stórmanna interesserum kontra fiskimanssins og arbeidarans interessur og krøv um broyting og betan av korunum. Í síni stevnuskrá hava hesir góðu harrar ikki dugað at loynt, at tað er klassareisingin, ið teir mest ræðast. Ímóti hesi klassareising, t. v. s. fylkingini av Føroya smámonnum, fiskimonnum og arbeidarum, skulu nú allar afturhalds- og stórmanna kreftir samlast. Men tær bevistu afturhalds- og stórmannakreftirnar eru tibetur ikki so talsterkar í atkvøðum, í stemmunum — og sum nú skipanin er háttað, kann einki broytast ella verjast í okkara samfelagsskipanuttan við atkvøðum. At fara fram sum í Mannafelldali, sum ein væltalandi tingmaður hóttaði á tingi við í ár, fer ikki at bera

tí — tað eru vinnuflokksleiðararnir greiðir yvir. Tað ræður tí um at gera sum Hitler, bjálva stóðu sína og sonnu ætlan í lyftir, hálykvøðnar visur til hin minna mannin. Men hin minni menti flokkurin er vorðin visur av viðurskiftunum í Týsklandi og aðra staðni. Hann letur seg ikki villa. Tvørnóti! Hann leingist bara eftir til við sínum stemmuvaldi at vísa, at hann dugir at meta »hundin longri enn at skinninum«. Hin minni menti flokkurin, arbeidararnir lata seg ikki villa og lokka av »krokudillutárum« — fyri so at verða etnir við húð og hár. Nei, og aftur nei! Ímillum arbeidararnar og fiskimenninar er byrjað at reistas tann klassareising, hin óbroyttliga fylking og samling, ið stórmanna flokkarnir ræðast, tann fylkingin, ið eina kann reisa og lyfta fiskararnar og arbeidararnar til ein javnbjóðis stand við aðrar standir í Føroyum. Hesa fylking vilja teir vaktu innanfyri hin fátæka og trykta klassan berjast fyri við øllum alvi og øllum midlum — og vinnuflokkurin ella hvør annar »reaktioner« flokkur, tað so er talan um, skal einans verða eitt varskó til hin fátæka og ognarleysa klassan um at okja ágrýtni og hin sigrandi viljan at náa málið: **eingin háðandi yvirklassi og kúgaður undirklassi, men einans ein klassi, hvarí einstaklingarnir standa solidariskir hvør við annan.**

Javnaðarmanna sigur á lögtingi: Socialisering av tí føroyska vinnulívinum!

Løgtingið hevur viðtikið at leggja fyri ministerið tey av javnaðarmonnum reistu stórmálini um lögtingsins yvirtakning av:

- 1) bankvesinum í Føroyum,
- 2) kolagrevstrinum,
- 3) brunatryggin,

- 4) lögtings einkarsølu við salti,
- 5) — — — rúsdrekka,
- 6) — — — olju.

Hetta, at sambandsmenn og sjálfstýrismenn — Debess og nakrir sjálfstýrismenn hava tó áður verið fyri teim, eru gingin í garð fyri hesum málum má sigast at vera ein óforur sigur fyri tær socialistisku »ideurnar«.

Býráðið

hevir »Sans phrases« samtykt at geva Jacob Danielsen loyvi til at byggja kiosk á besta staði í Havnini, har sum hetta pláss var ov gott til byggigrund Sjóvinnubankans. Hetta plássið er trikanturin millum Havnar á og sprotthúsið við tinghúsinum eystanfyrir.

Mesta fólkagongd í Havnini er nettupp millum sprotthúsið og hendan trikant. Trongt er har, so at tveir bilar kunna varla fara fram hjá hvørjum øðrum, uttan at minka fartin; knappliga kann so brandvesnið við sínum vogni og øðrum amboðum verða kommanderað út úr sprotthúsinum, og møguligt kann tað eisini bera so á, at sjúkrabíliturin við miklari ferð skal har framvið. Og setið so, at okkurt blaðið kemur út við onkrum stórtíðindum, og fólk tyrpist saman hjá kioskinum til at keypa hatta blað og lesa — tað nýtist ikki at vera so mikil íðindi, sum at bóndin verður sambandsleiðari, Andras social-demokratiskur ministari, Gunnar bankdirektor, Niclas jarðahvalaforvaltari, ella at samlaða tingið er endiliga einast um at virka væl fyri kroppsliga arbeidandi fólkinum í oyggjum okkara, — o, nei, minni enn so: tað kann bert verða lýst í blaðinum, hvussu tað vildi til, at onkur bilur koyrði á okkurt rekkverk og breyt tað. Og skuldi so tað óhapp hent, at onkur í hesi tyrping verður fyri skað! Verður tað býráðið ella kioskin, sum betalar skaðan og ber ábyrgdina av fylgjunum?

Hvøði nú allar tinghúsvollurin verði blómskrýddur við góðum, njáum og vøkrum gotum fyri børn og unglingar at gingið á, so hevði trikanturin vestanfyrir við góðum og nógvum bonkum verið hentur fyri eldri fólk at sitað og hvílt seg á, meðan tey nutu fagurleikan og barnagleðina.

Trond Hansen bað nú í vár býráðið um loyvi at byggja á sitt egna stykki — ein trikantur millum amtmanngarðin og Havnar á við Aarveg. — Fyri 40 árum síðani var samtykt ikki at byggja á henda trikant; hann átti at vera eitt blómuprýði í býnum. Men í fjór var Amtmannsbrekkkan hæðkað, so at nú liggur allar trikanturin undir í vatni, og tróini í hesum trikant eru eisini so stór, at blómur kunna ikki vaksa har meira.

Afturfyri at fáa loyvi til at byggja í hesum trikanti, bjóðaði Trond Hansen sær fyri egnu rokning at stópa yvir ánnar framvið (tað hevði annars kostað

býnum 4 til 5 túsund kr.) og beyð sær eisini til at geva kommununi eitt grundstykki niðri við sápuhúsið (tað stendur Trónda í 3. tús. kr. virði). Men býráðið noktaði.

Kanska tað eisini gjørdi sít til, at honum varð noktað hetta byggiloyvi, at ein annar saman við Trónda søkti um tað.

Eitt er givið, at Trond Hansen er so mikil blómurkjari og fagurleikselskari, at hann hevði ivleyst gjørt hatta hús sum eitt prýði í býnum og á ein ella

annan hátt fingið blómur at vaksa upp við tí. Og eigur nakar skylt at fáa serliga gott pláss at byggja á, so er tað Trond Hansen.

Um synir hin mikla urtagarðsmanns og avhaldsvin Djóna í Geil hava vald til at játta ella nokta bygging í trikantinum við sprotthúsið, veit eg ikki. Men undarligt tykist tað, at býráðið játtað at byggja har, sjálvt um angandi blómur eins og »Stapelia« kanska verða seldar har.

N. A. Eidesgaard.

Jarðareformurin

sum tann á sinni av javnaðarmanna ávum setta millumtinganevnd bar fram í uppskot, er við nekrum fáum broytingum viðtikið á Føroya lögtingi hin 17. oktober.

Við triði viðgerð av hesum máli kom ímillum Patursson, A. Samuelsen og Dam at standa ein hin heitastu orðadráttur, ið er farin fram á tingi.

Jóannes bóndi Patursson talaði so ímóti hesari broyting í jarðarviðurskiftinum so tað skulv í hvørjum spreki í lögtingshólini.

P. M. Dam helt, at Jóannes bóndi var eins og hin gamla eikin, ið feldist av tí nýggja tíðarstreyminum — jörðin varð hansara politiska Waterloo*.)

Allir tinglimir uttan Mitens,

Sigurd Poulsen, Debess, Niclasen og Jóannes greiddu atkvøðu fyri uppskotinum.

Jóannes og Niclasen sváraðu harmafylt: **nei!**

Verður hatta viðtikið uppskot íggjøgnumfært niðri, er tað sum heild tikið eitt óført framstíg. Ein hin keðiligasta broytingin í millumtinganevndaruppskotinum er skerjingin av § viðvíkjandi jarðagrunnsins rætti til ekspropriering av uttanbyggjajörðini. Men henda skerjingin verður skjótt broytt.

*) Har Napoleon tapti sitt síðsta slag og varð tikin og ferdur til St. Helene, haðani hann ikki kom aftur.

Hitt av ministeriinum framsetta uppskot um eina nýggja skipan av okkara lærarskúla og realskúlanum í Havn á Føroya lögtingi.

Vit hava áður skrivað gjølla um hitt av ministeriinum framsetta góða uppskot um eina nýggja skúlskipan av okkara hægstu skúlam: læraraskúlanum og realskúlanum. Mangur — serliga úti á bygd — leingist eftir at hatta uppskot verður gjørt til lóg. Ífjór var einki gjørt við uppskotið. Tað varð beint í eina millumtinganevnd, ið skuldi kanna málið til botns. Í ár hevur málið aftur verið til viðgerðar, og tingið

hevur viðtikið lóguppskotið um læraraskúlan og realskúlan. Læraraskúlaskeiðið verður nú 4 ár og undirvisingin í realskúlanum verður frí, ókeypis. Tessverri er hitt besta í uppskotinum: **kostskúlin**, hvareftir teir fátækstu evnariku lærara- og realskúlanámungarnir av bygd kundu komið at búð ókeypis, gratis, skotið út. Broytingin verður ikki fullgjøgjað, fyrr enn kostskúlin verður íggjøgnumfördur.

Ledende Sygeplejerske

søges paa Grund af Sygdom snarest eller til 1. December. Løn 150 Kr. maanedlig. — Ansøgning inden 4 November.

Klaksvig Sygehus.